

İŞLETMENİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİNDE ÖZ DEĞERLENDİRMENİN ROLÜ (Self – Assessment)

Prof. Dr. A. Hamit SERBEST

Adana ÜSAM – Üniversite Sanayi Ortak Araştırma Merkezi Genel Koordinatörü

ÜSİMP – Üniversite Sanayi İşbirliği Merkezleri Platformu Yürütme Kurulu Başkanı

A. Hamit SERBEST

1975-1982 İTÜ Elektronik Haberleşme Mühendisliği, 1982-2020 Ç.Ü. Mühendislik – Mimarlık Fakültesi

Ç.Ü. Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümü Kurucusu, Mühendislik Dekanları Konseyi Ortak Kurucusu, Adana ÜSAM Kurucu Müdürü, MÜDEK “Mühendislik Akreditasyon Kurulu” Kurucu Üyesi, ÜSİMP Kurucu Başkanı, EMO Bilimsel Dergi Kurucu Editörü

ÜSİ konusunda yürüttüğü Projeler:

TÜBİTAK Destekli: İŞBAP Adana ÜSAM Projesi, Adana ÜSAM KOBİ Mentörü Projesi, MENTOR-SEA Mentor Eğitici Kuruluş Projesi

Çukurova Kalkınma Ajansı Destekli: Adana Sanayii'nin Teknolojik Yetenek Envanteri, Teknolojik Girişimci Yetiştirme

Değerlendirme

Bir şeyin özünü, önemini, nitelik ve niceliğini belirlemek

Sağlık Sorunu Olan Bir Kişinin Karar Süreçleri

Kendi Kendini Değerlendirme:

Baş ağrısı, Mide bulantısı, Ateş, Tansiyon, Şeker,...
Yükselmesi/Düşmesi

Dış Uzman Değerlendirme:

1. Aile Sağlığı Hekimi (Genel Değerlendirme Yapar)
2. Uzman Hekim (Spesifik Probleme Yönelik)

Muayene bulguları, Tahliller, MR, Tomografi,...

Bir doktorun yaptırdığı testleri başka bir doktor tekrarlatmaz;
Çünkü ölçme yöntemi aynıdır, Standarttır...

AMA HASTA BAŞKA GÖRÜŞLER ALABİLİR...

BİR İŞLETMENİN TEDAVİ SÜRECİ (1)

- Bireyden daha zordur, çünkü bireyde olan doğal uyarıcılar yoktur
- Dolayısıyla, da yol gösterici semptomlar yoktur.
- Üstelik işletmeler büyük yapılardır ve bireyin organları arasındaki doğal koordinasyon da yoktur.
- İşletmenin kendisi uyarıcılar yaratmalı ve koordine etmelidir ki sorun var mı anlayabilsin.
- Nasıl ki, insan burnu aktığında doktora gitmiyorsa işletme de dış uzmana ihtiyacı olduğunu anlayabilecek süreçler geliştirmelidir.
- Örneğin, üretim aksadığında sorun hammadeden mi, üretim araçlarından mı?

BİR İŞLETMENİN TEDAVİ SÜRECİ (2)

- Tedavi Sürecinin İlk Adımı İşletmenin İyileştirmeye Açık Yanlarının Belirlenmesidir.
- Yani, Firmaya “Teşhis Konması/İhtiyaç Analizi” Yapılmasıdır...

Michael Porter: Her İşletme Bir Değer Zinciri Yönetir

Peter Drucker: Ölçemediğiniz Hiçbir Şeyi Kontrol Edemezsiniz...

KİM YAPACAK, NASIL YAPACAK?

ÖZ DEĞERLENDİRME Mİ?

DIŞ UZMAN DEĞERLENDİRMESİ Mİ?

YÖNTEMLERİN KARŞILAŞTIRILMASI

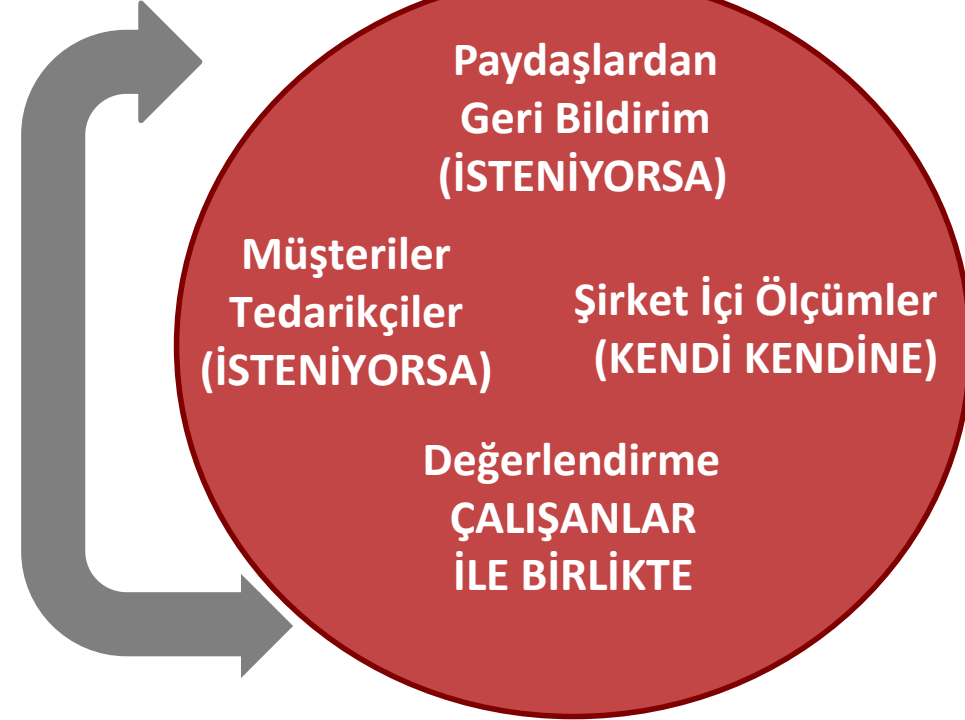
DIŞ UZMAN DEĞERLENDİRMESİ

Varsayım: Uzman İşini Bilir, Yetkindir, Bizi de Bilir.

- Standart Bir Ölçüm Aracı Kullanılamaz
- Sonuç Uzmanın Yetkinliğine Bağlıdır
- İkinci Bir Görüş Alma İmkanı Yoktur
- Tekrarlanabilmesi Zordur

KENDİ KENDİNE DEĞERLENDİRME
Varsayım: İşimizi Bizden Daha İyi Bilen Yoktur.

- Standart Bir Ölçüm Aracı Kullanır
- İkincil Bir Görüş Almak Mümkündür
- Tekrarlanabilmesi Kolaydır

İSO - SANAYİDE ÖZDEĞERLENDİRME MODELİ

Türk sanayii rekabet gücünü dünya çapında artırabilmek için gerçek ihtiyaçlarını tespit etmek ve kendini geliştirmek durumundadır.

*Firmaların kendi kendilerini test edebilecekleri anket metoduna dayanan bir **Özdeğerlendirme Modeli** hazırlanmıştır.*

İSO - SANAYİDE ÖZDEĞERLENDİRME MODELİ

Bu değerlendirme, şirketlere özeldir:

- Paydaşların Algılamasını, Geri Bildirimini, Detaylı Ölçümlerini *gerektirmez*
- İyileşmeye Açık Alanlar Tespit Edilebilir
- Belli Aralıklarla Yinelendiğinde, Gelişmeler Gözlemlenebilir

İşletmede uygun sayıda yönetici tarafından doldurularak, sonuçlar konusunda uzlaşmaya varılması faydalı olur:

- Hem şirketin daha sağlıklı bir değerlendirilmesi yapılmış olur
- Hem de temel konuların topluca ele alınabildiği bir değerlendirme platformu yaratılmış olur

ISO Özdeğerlendirme Modeli (ISO-KATEK Grubu), 2011

Ana Süreçler

1. Pazarlama, Marka Yönetimi
2. Ürün Geliştirme
3. Tedarik Zinciri
4. Üretim
5. Satış
6. Satış Sonrası Hizmetler, Müşteri İlişkileri

Destek Süreçleri

1. Kurumsal Yönetim Süreçleri
2. İnsan Kaynağı
3. Ar-Ge ve Teknoloji Geliştirme
4. Mali ve Finansal

İş Sonuçları

Rekabetçilik,
İhracat, Ciro,
Pazar Payı,
Karlılık, Yeni Ürün
Geliri, Kalite

TOPLAM: 258 SORU

SİSTEM VE BAŞARI UNSURLARI

Sistemin Yetkinlikleri
Bireylerin (Alt Yapı da dahil)
Yetkinliklerinin
Toplamıdır.

**Bu Grubun Başa
Çıkması Gereken Dış
Unsurlar da Olacaktır.**

**Bu grubun Kazanabileceği
Yetkinliklerinin Belirleyicisi ise
İçinde Bulunacakları Ortamın
Koşulları Olacaktır.**

Sistemin
Yatırım
Sermayesi Bu
Konuda
Belirleyici
Olacaktır.

- Görev Tanımları
  - Erişebildikleri Olanaklar
  - Çalışma Koşulları
- Kazanabilecekleri Yetkinlikler İçin Belirleyicidir...

**Grubun Üretebileceği Çıktılar Konusunda Bu
Unsurların Tamamı Belirleyici Olacaktır.**

**BURADA EN ÖNEMLİ
BELİRLEYİCİ UNSUR
NEDİR?**

Dış Faktörler

Kazanılmış Yetkinlikler

Kurumsal Kültür

Kurumsal Yapı (Altyapılar,
İnsan Kaynakları, Yatırımlar...)

Kazanılmış Yetkinlikler

Maliyet

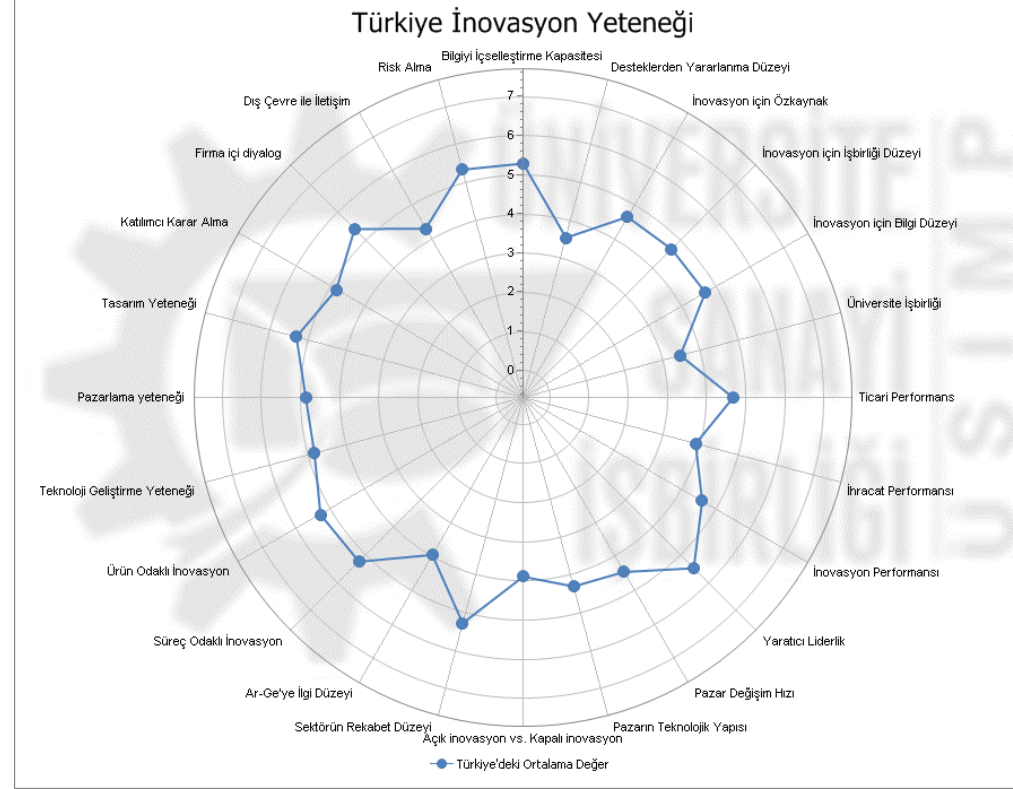
Yatırım

Sonuçlar
Çıktılar

ÜSİMP AR-GE, TEKNOLOJİ, İNOVASYON
YETKİNLİĞİ ÖLÇME ARACI FELSEFESİ

Firmaya 120 Soru Sorar, Cevaplar 1-7 Arasıdır...

- 1. 24 Ana Yenilik boyutunda ne kadar yenilikçi olduğunu,**
- 2. Farklı firmaların (1177 firma) ortalamalarıyla yenilik boyutlarında kıyaslanmasını,**
  - i. Türkiye'deki tüm firmalar,**
  - ii. Sektörünüzdeki diğer firmalar,**
  - iii. İlinizdeki firmalar,**
  - iv. Bulduğunuz alandaki (OSB, TGB vb.) diğer firmalar,**
- 3. Firmanızdaki 10 birim yöneticisinin** firmanız hakkındaki düşüncelerini
- 4. Yıllara göre** firmanızın inovasyon yolculuğundaki gelişimini 6 aylık aralarla

- **Web ortamında 7/24 erişim,**
- **En çok 30-45 dakika ayırarak,**
- **Uzman yardımına ihtiyaç duymadan,**

HERHANGİ BİR ÜCRET ÖDEMEDEN

ÜSİMP İnovasyon Karnesi Ölçüm Aracının Yetkinlik Parametreleri

Açık veya Kapalı İnovasyon

Ar-Ge'ye İlgili Düzeyi

Bilgiyi İçselleştirme Kapasitesi

Desteklerden Yararlanma Düzeyi

Dış Çevre ile İletişim

Firma içi Diyalog

İhracat Performansı

İnovasyon İçin Bilgi Düzeyi

İnovasyon için İşbirliği Düzeyi

İnovasyon İçin Öz Kaynak

İnovasyon Performansı

Katılımcı Karar Alma

Pazar Değişim Hızı

Pazarın Teknolojik Yapısı

Pazarlama Yeteneği

Risk Alma

Sektörün Rekabet Düzeyi

Süreç Odaklı İnovasyon

Tasarım Yeteneği

Teknoloji Geliştirme Yeteneği

Ticari Performansı

Üniversite ile İşbirliği Düzeyi

Ürün Odaklı İnovasyon

Yaratıcı Liderlik

ÜSİMP İnovasyon Karnesi Ölçüm Aracı Yetkinlik Parametrelerini Sistem Anlayışıyla Grublama

Dış Faktörler

Sektörün Rekabet Düzeyi
Pazarın Teknolojik Yapısı
Pazar Değişim Hızı

Kurumsal Kültür

Yaratıcı Liderlik
Risk Alma
Dış Çevre ile İletişim
Firma içi Diyalog
Katılımcı Karar Alma
Ar-Ge'ye İlgili Düzeyi
Üniversite ile İşbirliği Düzeyi
İnovasyon İçin Öz Kaynak
Açık veya Kapalı İnovasyon

Kazanılmış Yetkinlikler

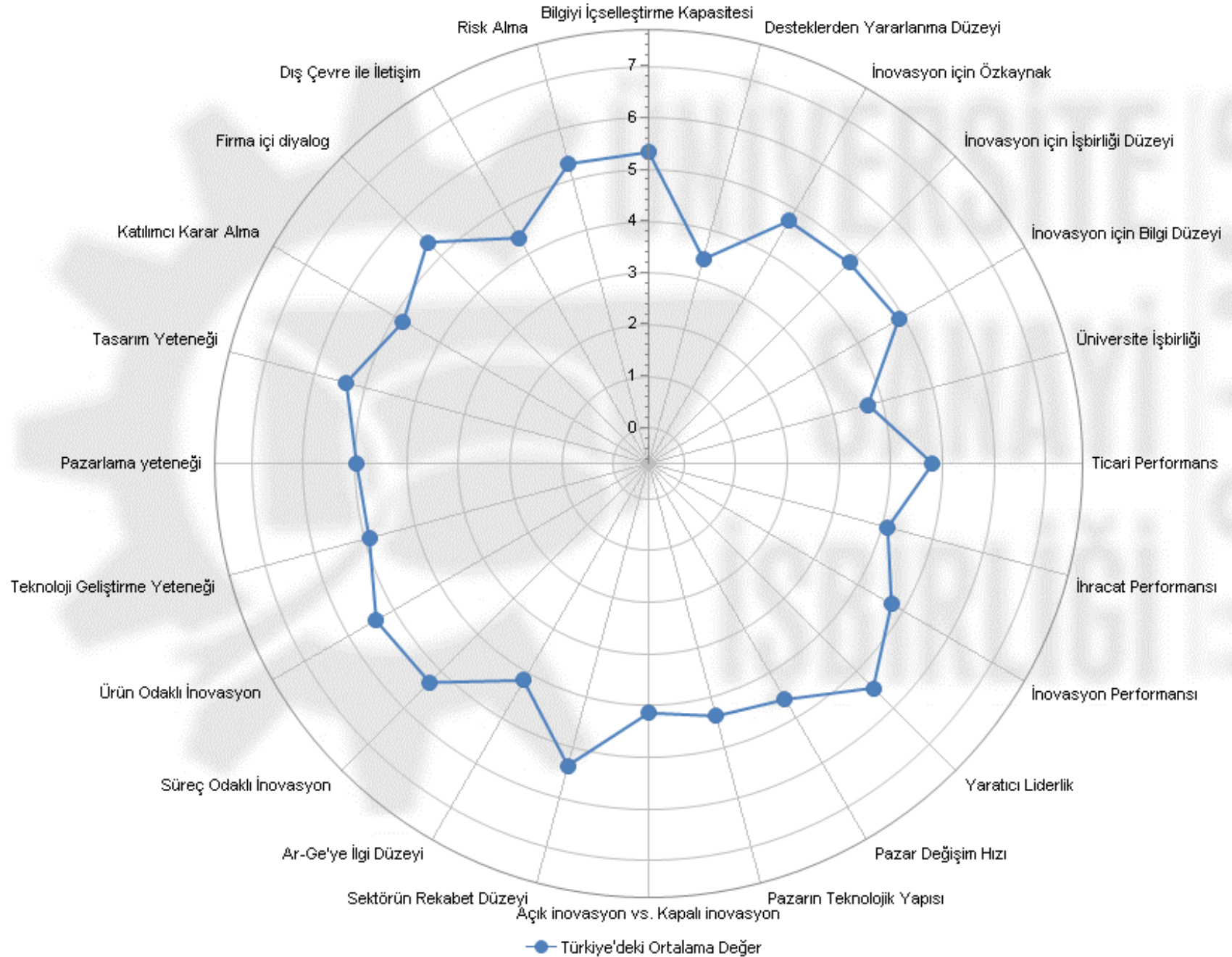
Bilgiyi İçselleştirme Kapasitesi
İnovasyon İçin Bilgi Düzeyi
İnovasyon için İşbirliği Düzeyi
Teknoloji Geliştirme Yeteneği
Tasarım Yeteneği
Pazarlama Yeteneği
Desteklerden Yararlanma Düzeyi

Sonuçlar – Çıktılar

Ürün Odaklı İnovasyon
Süreç Odaklı İnovasyon
İnovasyon Performansı
İhracat Performansı
Ticari Performansı

Türkiye İnovasyon Yeteneği

—●— Türkiye'deki Ortalama Değer

TÜRKİYE YETKİNLİĞİ

Dış Faktörler	
Sektörün Rekabet Düzeyi	5,35
Pazarın Teknolojik Yapısı	4,36
Pazar Değişim Hızı	4,57
	4,76

Kurumsal Kültür	
Açık veya Kapalı İnovasyon	4,13
Ar-Ge'ye İlgili Düzeyi	4,15
Dış Çevre ile İletişim	4,35
Firma içi Diyalog	5,36
İnovasyon İçin Öz Kaynak	4,72
Katılımcı Karar Alma	4,79
Risk Alma	5,31
Üniversite ile İşbirliği Düzeyi	3,70
Yaratıcı Liderlik	5,44
	4,66

Kazanılmış Yetkinlikler	
Bilgiyi İçselleştirme Kapasitesi	5,33
İnovasyon İçin Bilgi Düzeyi	4,89
İnovasyon için İşbirliği Düzeyi	4,79
Teknoloji Geliştirme Yeteneği	4,90
Tasarım Yeteneği	5,36
Pazarlama Yeteneği	4,95
Desteklerden Yararlanma Düzeyi	3,40
	4,80

Sonuçlar – Çıktılar	
Ürün Odaklı İnovasyon	5,39
Süreç Odaklı İnovasyon	5,29
İnovasyon Performansı	4,73
İhracat Performansı	4,09
Ticari Performansı	4,80
	4,86

KULLANIM ALANLARI

- Coğrafi olarak aynı bölgede olan işletmelerin toplu analizi
- Sektörel olarak analiz
- KOBİ / Büyük Ölçekli İşletmeler

Kullanan Kurumlar

- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
- TİM İnovasyon Odaklı Mentorluk Projesi
- BEBKA / İZKA / EBİLTEM / MITTO / ETTO

TTO'lar, Bu Aracı Kullanarak Kendileri İçin Bir İş Modeli Yaratabilir

- Öz değerlendirme amacıyla kullanırken birden fazla yönetici
- Doğal olarak, kişilerin algısı farklıdır
- İşletme bu farklılıklardan zenginlik yaratabilmeli

ÜSiMP İnovasyon Karnesi İhtiyaç Analizi Çalışmasına Ancak İlk Adım Olur!..

İnovasyon Karnesi Firma yöneticilerine işletmeyi nasıl gördüklerini sorar.

Bunlar tamamen kişisel görüşlerdir...

İhtiyaç Analizinde Nesnel (Objektif) Değerlendirme Amaçlı İki Araç Daha Gerekir:

- **Mevcut Durum Analizi**

MDA soru setinde neyi nasıl gördüğü değil, neyi nasıl yaptığı sorulur. Açık uçlu sorulardır.

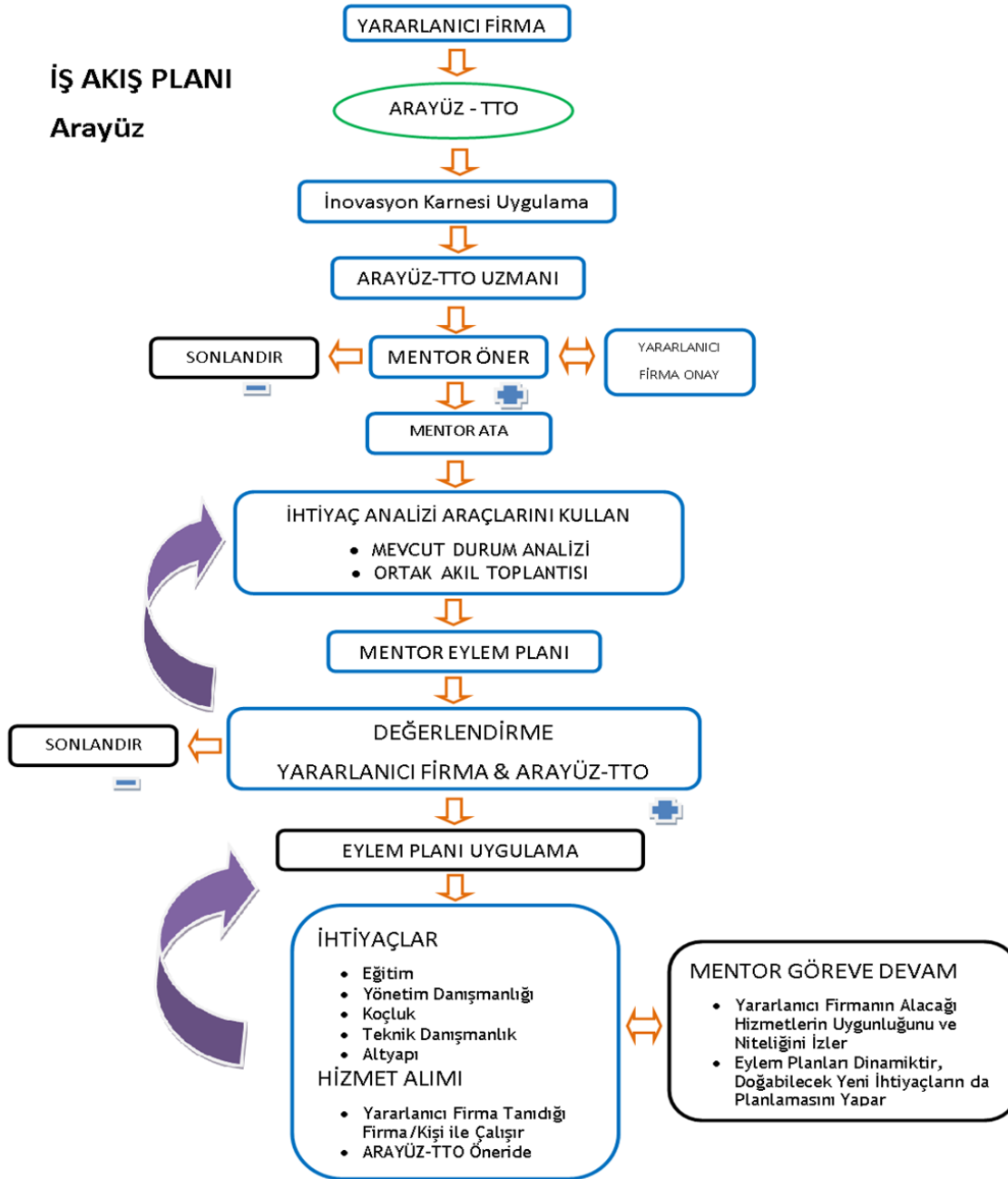
- **Ortak Akıl – Beyin Fırtınası**

İşletmenin «olmazsa olmaz» konumundaki kişileriyle «beyin fırtınası» tekniğiyle bir ortak akıl toplantısı yapılır.

İŞ AKIŞ PLANI

Arayüz

ÖZ DEĞERLENDİRME İLE YÖNETİM

İŞİMİZİ BİZDEN DAHA İYİ BİLEN YOKTUR.

Paydaşlar
Anketler

Satış Pazarlama
Satınalma
Tanımlı Süreçler

Düzenli
Yapılabilir
Tanımlı
Süreçler

**Patron Çalışanların Patronudur!
Çalışanlar Yoksa Patron da Yoktur...**

**Standart Bir
Ölçüm Aracı
Şarttır**

- İkincil Görüş Alma İmkânı
- Tekrarlarda Karşılaştırma Yapılabilir
- Benchmarking İmkânı Vermeli
- Ölçüm Verilerini Sistem Saklamalı

ÜSİMP YÜRÜTME KURULU ADINA

TEŞEKKÜR VE SAYGILARIMIZLA...

Web:

www.usimp.org.tr

Linked-In:

<http://www.linkedin.com/groups?gid=4529722>

Twitter:

<https://twitter.com/usimplatformu>

Facebook:

<https://www.facebook.com/usim.plattformu>

E-Posta: usimp@usimp.org.tr